

Sándor Zoltán

Az elvarázsolt kastélyban

Szétnézel magad körül. A kristálycsillárokkal, óriás tükrökkel és aranyozott szobrokkal díszített hatalmas galériát körös-körül ajtók szegélyezik. Számtalan ajtó, s mindegyik mögött valami más rejlik. Egyenként szemügyre veszed valamennyit, majd a legközelebbi tükörhöz lépsz, és bepillantasz, mint aki szeretne megbizonyosodni arról, hogy valóban azt látja, amit elképzelése szerint látnia kellene. Tükörképed rövid vizsgálata után megfordulsz, és az átellenben lévő ajtóhoz mész. Óvatosan lenyomod a kilincset, és belépsz a helyiségbe.

Egy kocsmában találsz magad. A teremben csak férfiak vannak, kisebb-nagyobb társaságokban üldögélnek az asztalok körül. Egyesek hangoskodnak, mások kártyáznak, és olyanok is akadnak, akik szótlanul fogyasztják italukat. Megállsz a söntésnél, és a fehér kötényes kocsmárostól rendelsz egy pohár fröcscsöt. Alighogy belekortyolsz, amikor megüti a füled a legközelebbi asztalnál folyó beszélgetés.

– Úgy tűnik, hogy továbbra is a faluban maradnak az ideren-delt rác tintanyalók – mondja szomorúan egy középkorú férfi.
– Búslakodhatunk immár az idők végezetéig.

– Hallgass rám – hajol felé asztaltársa. – Mi lényeges változott meg a te életedben az impériumváltás óta? Napszámba jársz, igaz, de zsellér voltál világeletemben, avas szalonnát és száraz kenyeret ettél és eszel ma is, esténként pedig itt iszogatsz és locsogsz összevissza. Csak az uralkodók változtak meg, minden más maradt a régi!

– Engem aztán ne próbálj megetetni ezzel a szocialista dumával, amit az orosz fogságban szedtél össze, mert úgysem érdekel! Engem az zavar, hogy most szerbül vezetik az anyakönyveket!

– Nem értem, miért zsörtölödsz ennyire emiatt, amikor téged aligha érint. Ha a háború alatti legényhiányt nem használtad ki,

hogy asszonyt vigyél haza, akkor ezután már bajosan fogsz meg-nősülni, a halotti könyvbe pedig neked már úgyis mindegy lesz, hogyan jegyeznek be – szól közbe a söntés mögül a kocsmáros, mire téged leszámítva a kocsmánépség hangos nevetésben tör ki.

– Röhögjétek csak, ostobák – mondja megvetően a férfi. – Igaz, hogy nem nemzettem utódot, de legalább majd nem kell rettegnem a gyermekeim életéért, amikor eljön a leszámolás ideje. Mert eljön! Semmit sem jelent az, hogy a nagyhatalmak jóváhagyták ennek az ördögi tákolmánynak a létrejöttét. Ami tűzben keletkezett, előbb-utóbb tűzben is vész el!

Felhörpinted megmaradt italodat, és figyelemkeltés nélkül kísétálsz a helyiségből. Mélyet sóhajtsz, és a csillárokat bámulva megindulsz a folyosón. Az egyik oldalsó ajtó mögül hangok szivárognak ki. Odamész, füled az ajtóra tapasztod, elvárásaiddal ellentétben azonban morajláson kívül semmi más nem hallatsz. Benyitsz. A tágas tárgyalóteremben egy hosszú asztal körül öltönyös urak ülnek. Mindegyik előtt halom irat, amelyre hivatkozva üvöltözi a magáét. Téged egyikük sem vesz észre, mintha ott sem lennél.

– A háborúban vannak nyertesek és vesztesek! A nyertesekre az a jellemző, hogy nyernek valamit, a vesztesekre pedig az, hogy veszítenek. Aki nem tudja elfogadni egy játéknak a szabályait, ne vegyen benne részt!

– Önök a nemzeti sérelmeket egy másik nemzet megsértésével szeretnék orvosolni. Vajon a valós vagy vélt igazságtalanságok kijavíthatók egy újabb igazságtalanság elkövetésével?!

– Ne legyenek naivak, ez a döntés a szükségszerűség eredménye. Képzeljék el, mi történne, ha „mindent vissza” alapon döntünk, és az elmúlt másfél év történéseit mind át kell rendezni? Egy ilyen döntés újabb konfliktusokhoz, nem kizárt, hogy fegyveres összecsapásokhoz vezet. Egy béketárgyalás célja pedig semmiképpen sem lehet újabb konfliktus kirobbantása!

Elsétálsz a férfiak előtt, de már egyáltalán nem hallgatod, mit beszélnek. Ehelyett inkább a saját igazuk hangoztatásától eltorzuló arcokat figyeled. A szikrázó tekinteteket, a dühtől ráncolódó

homlokokat, az érvelések során kivillanó fogakat. Észrevétlenül elhagyod a termet, és folytatod sétádat a hosszú folyosón. Sokáig gondolataidba temetkezve lépkedsz, nem nézel sem jobbra, sem balra, amikor hirtelen megtorpanasz. A többenél jóval nagyobb ajtó előtt állsz. Rövid tétovázás után lenyomod a kilincset, és az ajtó kitarul előtted. Halványan megvilágított színházteremben találsz magad. Végighaladsz az üres nézőtéren, és az első sorban lehuppanasz egy vörös posztós ülésre. Alighogy helyet foglalasz, teljesen kialszanak a fények. Néhány másodpercig sötétség uralkodik a teremben, majd a ráirányított reflektorfényben a színpadon egy töpörödött bácsika jelenik meg. A mikrofonhoz dökög, megköszörüli a torkát, és rekedtes hangján mesélni kezd.

– Álomban ellenséges katonák elöl menekültem a hóban. A végtelen fehérségben sehol sem láttam a nyomaikat, de bármerre is fordultam, mindig a közvetlen közelemben éreztem őket. Különös érzés. Mint amikor kellemetlenül érzed magad valami miatt, pedig tudod, hogy nem kellene, vagy büntudatod van, holott még az elkövetett bűnoddal sem vagy tisztában. Jobbra-balra vizslatva szedtem a lábam. Percekig, órákig, napokig, nem tudom. Végkimerültségemben egyszer csak elterültem a szikrázó hóban, és felnéztem az égre. Egy puskadörrenésre ébredtem, felkaptam a fejem, de csak a mindent elnyelő csönd vett körül.

Édesapám visszatérő álma az első történet, amit életemben hallottam. A falubeliek szerint nagyon stramm fiatalember volt, amikor bevonult. Édesanyám irtó büszke volt rá. Az elkövetkező években belebetegedett az iránta érzett aggodalomba. Különösen azután, hogy a kezdeti eufóriát követően egyre több rossz hír érkezett a harctérről: halottak, sebesültek, nyomorékok, fogságba került szoldátok. Mivel édesapám a háború után sem került elő, anyám teljesen összetört. Azt mondják, egészen magába fordult, és hónapokig csak a jószágához beszélt. Az istállóban lévő lovakhoz és tehenekhez, az ólban fetregő disznókhoz, az udvarban kapirgáló baromfihoz, meg a kutyákhoz és macskákhoz.

Mint kiderült, édesapámat a spanyolnáthajárvány akadályozta meg abban, hogy a harctérről egyenesen hazatérjen. Útközben

megfertőződött, és vesztegzárba csukták. Tíz hónappal a puskák elnémulása után tért haza meggyötörten. Nyár vége volt, sárgult már a kukoricaszár, édesanyám több falubelivel kint volt a réten. Apám letette a cókmókját, és gyalog kiment érte. A faluemlékezet úgy tartja, hogy amikor édesanyám megpillantotta a férjét, térdre borult, és elmondott egy Miatyánkot és egy Üdvözlégy Máriát. Utána pedig apám nyakába borult. Állítólag kézen fogva futottak hazáig, ahol aztán bezárkóztak, és napokig, egyesek szerint kerek három hétig ki sem dugták az orrukat. Felváltva szeretkeztek, és mesélték egymásnak élményeiket.

Kilenc hónapra rá megszülettem én. A történelem legszomorúbb napján. Pontosan száz évvel ezelőtt.

Felállsz, és hogy ne zavard az előadást, halkán kisomfordálsz a székek közt.

*

A szürke öltönyös előadó leállította az óriáskivetítőn a képet, megvárta, amíg a közönség feldolgozza a látottakat, majd megigazítva szemüvegét a pulpitushoz lépett.

– Amint arról e rövid ízelítőből is meggyőződhetnek, mindenki, aki igényli a *Trianon 100* elnevezésű multimediális programot, különböző helyszíneken és különféle élethelyzetekben, szinte váll váll mellett eleinkkel átélheti, s ami még fontosabb, közvetlen közletről átérezheti a száz évvel ezelőtti eseményeket, és minden vele kapcsolatos mozzanatot. Ám ez még nem minden! A programnak van egy olyan opciója, amelyben a felhasználó stratégiai játékosként újratárgyalhatja az ügyet. Ha ügyesen érvel, akár még a békediktátum elfogadását is megakadályozhatja, és megláthatja, hogyan zajlott volna Magyarország történelme a trianoni békediktátum nélkül. Előljáróban elárulom: másképp alakul a második világháború! Nincs szocializmus! Nincs '56-os forradalom! Nincs gulyáskommunizmus és legvidámabb barakk! Nincs '89-es rendszerváltás! Nincs magyar kisebbség! Nincs haza a magasban! De akkor mi van?! Vegye meg a *Trianon 100*-at, lépjen be az elvárásolt kastélyba – és tudja meg!